

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 629/2014-26

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 1. apríla 2014 v senáte zloženom z predsedníčky Ľudmily Gajdošíkovej (sudkyňa spravodajkyňa) a zo sudcov Lajosa Mészárosa a Ladislava Orosza prerokoval prijatú sťažnosť [REDACTED], [REDACTED] [REDACTED], zastúpenej advokátkou Mgr. Marcelou Grancovou, Kováčska 28, Košice, vo veci namietaného porušenia jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Svidník, v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 175/2010, za účasti Okresného súdu Svidník, a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDACTED] na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Svidník v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 175/2010 porušené boli.

2. [REDACTED] priznáva finančné zadosťučinenie v sume 2 000 € (slovom dvetisíc eur), ktoré jej je Okresný súd Svidník povinný zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

3. Okresný súd Svidník je povinný uhradiť [REDACTED] trovy konania v sume 284,08 € (slovom dvestoosemdesiatštyri eur a osem centov) na účet Mgr. Marcely Grancovej, Kováčska 28, Košice, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Vo zvyšnej časti sťažnosti nevyhovuje.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 2. septembra 2014 doručená sťažnosť [REDACTED], [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej advokátkou Mgr. Marcelou Grancovou, Kováčska 28, Košice, ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Svidník (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 175/2010 (ďalej aj „namietané konanie“).

Z obsahu sťažnosti a príloh k nej pripojených vyplýva, že sťažovateľka je žalobkyňou v súdnom konaní vedenom okresným súdom pod sp. zn. 4 C 175/2010, v ktorom sa domáha určenia vlastníckeho práva k nehnuteľnosti v podiele 1/2 z titulu zániku darovacieho vzťahu pre hrubé porušenie dobrých mravov.

Z dôvodu, že sťažovateľka zastáva názor, že v namietanom konaní postupom okresného súdu došlo v dôsledku jeho nečinnosti k porušeniu ňou označených práv, podala

ústavnému súdu sťažnosť, ktorú v súvislosti s namietaným porušením týchto práv odôvodňuje takto:

„Dňa 04. 04. 2011 sa v uvedenom konaní uskutočnilo pojednávanie, na ktoré súd nepredvolal právneho zástupcu sťažovateľky ani sťažovateľku, ale v zápisnici z uvedeného pojednávania súd uvádza, že má vykázané doručenie predvolaní.

Dňa 15. 04. 2011 súd vyzval sťažovateľku, aby sa vyjadrila, či trvá na podanej žalobe, pretože sa neustanovila na nariadené pojednávanie a či berie žalobu späť a oznamuje nový termín pojednávania na 31. 05. 2011.

Dňa 12. 05. 2011 sťažovateľka oznámila súdu, že na žalobe trvá v celom rozsahu a oznámila, že o pojednávaní nemala vedomosť ani ona, ani jej právny zástupca, pretože im nebolo doručené žiadne predvolanie a ani ku dňu tohto oznámenia nemajú vedomosť o tom, v akom termíne malo byť vykonané predmetné pojednávanie.

Dňa 25. 05. 2011 požiadala sťažovateľka v tom čase bezmála 82 ročná, o odročenie pojednávania nariadeného na 31. 05. 2011 z dôvodu zhoršenia svojho zdravotného stavu a predložila súdu listinný dôkaz o tejto skutočnosti.

Prípisom zo dňa 09. 06. 2011 súd vyzval sťažovateľku na oznámenie, či trvá na podanej žalobe, pretože sa nezúčastňuje pojednávaní (napriek tomu, že doposiaľ súd nariadil dve pojednávania, z toho na jedno sťažovateľku nepredvolal) a či vzhľadom na to, že po začatí konania došlo k zmene vlastníctva nehnuteľnosti z odporcu na jeho syna nevezme návrh späť. Pojednávanie súd nariadil na 07. 09. 2011.

Dňa 25. 07. 2011 podala sťažovateľka vo veci vyjadrenie, v ktorom uviedla, že riadne bola súdom predvolaná len na jedno pojednávanie a navrhla súdu, aby pripustil vstup do konania aktuálneho vlastníka nehnuteľnosti v zmysle ustanovenia § 92 ods. 1 OSP. Zároveň požiadala o odročenie pojednávania nariadeného na deň 07. 09. 2011 z dôvodu dlhodobo vopred plánovanej dovolenky svojho právneho zástupcu.

Dňa 06. 02. 2012 súd vyzval sťažovateľku, aby oznámila, či neberie žalobu späť titulom príbuzenského vzťahu s odporcami a nariadil pojednávanie na 03. 04. 2012.

Dňa 21. 02. 2012 oznámila sťažovateľka súdu, že trvá na podanej žalobe.

Dňa 03. 04. 2012 bolo pojednávanie, ktorého sa zúčastnila sťažovateľka odročené z dôvodu neprítomnosti odporcu v 1. rade na 12. 06. 2012.

Dňa 12. 06. 2012 sa vo veci uskutočnilo pojednávanie, na ktorom bol prítomný právny zástupca sťažovateľky a bolo odročené na 01. 08. 2012.

Dňa 01. 08. 2012 sa vo veci uskutočnilo pojednávanie, na ktorom bol prítomný právny zástupca sťažovateľky a bolo odročené na 20. 11. 2012.

Dňa 20. 11. 2012 sa vo veci uskutočnilo pojednávanie, na ktorom bol prítomný právny zástupca sťažovateľky a bolo odročené na 16. 04. 2013. Sťažovateľka v tom čase 83 ročná sa nezúčastnila pojednávania z dôvodu zlého zdravotného stavu.

Dňa 16. 04. 2013 sa vo veci uskutočnilo pojednávanie sťažovateľka bola prítomná, bolo odročené na 24. 09. 2013.

Dňa 17. 06. 2013 podala sťažovateľka sťažnosť na prietahy v konaní predsedovi okresného súdu. Poukázala v nej na skutočnosť, že súd koná neefektívne, keď vyhovuje všetkým návrhom na dokazovanie zo strany odporcov aj keď nesúvisia s uvedeným konaním a konanie je tak poznačené zbytočnými prietahmi.

Prípisom zo dňa 21. 06. 2013 predseda okresného súdu oznámil sťažovateľke, že podľa jeho názoru v danom prípade nedošlo k prietahom v konaní a že nie je oprávnený posudzovať správnosť vykonávania dokazovania.

Dňa 24. 09. 2013 sa vo veci uskutočnilo pojednávanie, za sťažovateľku bol prítomný jej právny zástupca, ktorý jej neúčast ospravedlnil zhoršením zdravotného stavu. Pojednávanie súd odročil na 26. 11. 2013 s tým, že uložil povinnosť právnenému zástupcovi sťažovateľky, aby zabezpečil jej účasť na pojednávaní.

Dňa 26. 11. 2013 sa vo veci uskutočnilo pojednávanie, sťažovateľka sa ho vzhľadom na povinnosť uloženú súdom zúčastnila, na pojednávaní jej prišlo nevoľno, skolabovala a sťažovateľka musela byť následne hospitalizovaná [REDAKOVANÉ] v Leteckej vojenskej nemocnici, a. s. od 26. 11. 2013 - 04. 12. 2013.

Dňa 18. 02. 2014 sa vo veci uskutočnilo pojednávanie, ktorého sa zúčastnil právny zástupca sťažovateľky a bolo odročené z dôvodu opakovaného predvolávania svedkyne na 28. 05. 2014. Právny zástupca sťažovateľky opakovane namietal výsluch tejto svedkyne ako nesúvisiaci s predmetom konania.

Dňa 29. 05. 2014 požiadal právny zástupca sťažovateľky súd, aby pokiaľ trvá na vypočutí svedkyne, aby tak urobil prostredníctvom dožiadaného súdu v Košiciach

v súlade so zásadou hospodárnosti konania, nakoľko všetci účastníci konania ako aj svedkyňa majú trvalé bydlisko [REDACTED].

*Súd pojednávanie nariadil na 28. 10. 2014 a opakovane predvolal svedkyňu [REDACTED].
Konanie doposiaľ nie je právoplatne skončené.“*

Z obsahu sťažnosti ďalej vyplýva, že sťažovateľka namieta doterajší postup okresného súdu, podľa jej názoru daná vec nie je právne a skutkovo náročná, svojím postupom nezapríčinila vzniknuté prieťahy v namietanom konaní, a preto zastáva názor, že okresný súd nepostupuje v tomto konaní dostatočne efektívne, keďže jeho postup ani po takmer 4 rokoch nevedol k odstráneniu stavu jej právnej neistoty.

Sťažovateľka žiada priznať finančné zadosťučinenie v sume 4 000 €, čo odôvodňuje s poukazom na celkovú dĺžku konania a s tým súvisiacim stavom svojej právnej neistoty, čo zároveň negatívne vplýva aj na jej zdravotný stav, pretože žije v neustálom strese.

Na základe už uvedeného sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie nálezom takto rozhodol:

„Právo sťažovateľky

na prejednanie veci bez zbytočných prieťahov zakotvené v článku 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, a

právo na prerokovanie veci v primeranej lehote zakotvené v čl. 6 ods. 1 prvá veta Dohovoru,

bolo postupom Okresného súdu Svidník vo veci sp. zn. 4 C 175/2010 porušené.

Ústavný súd Slovenskej republiky prikazuje, aby Okresný súd Svidník konal vo veci vedenej na Okresnom súde Svidník pod sp. zn. 4 C 175/2010 bez prieťahov.

Ústavný súd Slovenskej republiky priznáva sťažovateľke finančné zadosťučinenie vo výške 4.000 EUR, ktoré je odporca povinný vyplatiť jej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

Odporca je povinný nahradiť sťažovateľke všetky trovy tohto konania.“

Ústavný súd sťažnosť, ktorou sťažovateľka namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v napadnutom konaní, predbežne prerokoval na neverejnom zasadnutí a uznesením č. k. II. ÚS 629/2014-13 z 30. septembra 2014 ju podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) prijal na ďalšie konanie.

Ústavný súd následne spolu s prípisom č. k. II. ÚS 629/2014-19 z 20. októbra 2014 doručil predsedovi okresného súdu prijatú sťažnosť a uznesenie č. k. II. ÚS 629/2014-13 z 30. septembra 2014, ktorým prijal na ďalšie konanie sťažnosť sťažovateľky, a vyzval ho, aby sa k sťažnosti písomne vyjadril a zároveň oznámil, či trvá na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie.

Predseda okresného súdu v prípise č. 1 Spr O 489/2014 z 3. novembra 2014 doručenom ústavnému súdu 6. novembra 2014 uviedol, že sa nemôže vyjadriť k vecnej stránke sťažnosti, pretože súdny spis sp. zn. 4 C 175/2010 sa nachádza na Okresnom súde Košice I na účely výsluchu svedka, pričom uviedol, že Okresný súd Košice I požiadal o urýchlené vybavenie dožiadaného úkonu.

Ústavný súd prípisom č. k. II. ÚS 629/2014-21 z 18. februára 2015 opätovne vyzval predsedu okresného súdu, aby sa k prijatej sťažnosti vyjadril a doručil ústavnému súdu súvisiaci spisový materiál v čo najkratšej lehote.

Predseda okresného súdu v prípise č. 1 Spr O 489/2014 z 27. februára 2015 doručenom ústavnému súdu 4. marca 2015 uvádza toto:

„Žalobkyňa... podala dňa 28. 9. 2010 na tunajší súd žalobu o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti. Táto vec je vedená pod sp. zn. 4 C 175/2010. Úkony, ktoré tunajší súd vykonal, sú presne uvedené v sťažnosti adresovanej Ústavnému súdu sťažovateľkou. K týmto úkonom je potrebné uviesť, že tunajší súd dňa 28. januára 2015 vo veci rozhodol.“

Prípisom č. k. II. ÚS 629/2014-22 z 5. marca 2015 ústavný súd vyzval právnu zástupkyňu sťažovateľky, aby oznámila, či súhlasí s tým, aby ústavný súd postupom podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil od ústneho pojednávania o prijatej sťažnosti, a zároveň jej zaslal vyjadrenie okresného súdu č. Spr O 489/2014 z 27. februára 2015 na vedomie a prípadné zaujatie stanoviska. Právna zástupkyňa sťažovateľky v podaní doručenom ústavnému súdu 16. marca 2015 oznámila, že súhlasí s upustením od ústneho pojednávania, a v zastúpení sťažovateľky skonštatovala, že okresný súd „... nijako nespochybňuje odôvodnenosť podanej ústavnej sťažnosti. Právnomu zástupcovi sťažovateľky bol dňa 03. 03. 2015 doručený rozsudok prvostupňového súdu, ktorý však nie je právoplatný a právna neistota sťažovateľky naďalej trvá. Na dôvodoch podanej sťažnosti sťažovateľka naďalej trvá a v plnom rozsahu na ne odkazuje, pričom konanie na prvom stupni v trvaní 4 a pol roka vo veci, ktorá nie je skutkovo ani právne zložitá je neprimerane dlhé a ničím neospravedlniteľné.“

Vzhľadom na oznámenia právnej zástupkyne sťažovateľky a predsedu okresného súdu, že netrávajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie, ústavný súd využil možnosť podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde a upustil od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich argumentáciou dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie vo veci namietaného porušenia práv podľa označeného článku ústavy a dohovoru. Poukazujúc na povahu predmetu posúdenia, ktorá je určená povahou v sťažnosti namietaného porušenia označených práv – ústavný súd nepovažuje ústne pojednávanie ani za vhodný, ani za nevyhnutný procesný prostriedok na zistenie skutočností potrebných na meritórne rozhodnutie veci (m. m. I. ÚS 157/02, I. ÚS 66/03), a preto ďalej konal bez nariadenia ústneho pojednávania.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd,

alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Podľa čl. 48 ods. 2 prvej vety ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prieťahov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom.

Podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru každý má právo na to, aby jeho vec bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o akomkoľvek trestnom čine, z ktorého je obvinený.

Z doterajšej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že medzi obsahom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a obsahom práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (m. m. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03). Z tohto vyplýva, že právne východiská, na základe ktorých ústavný súd preskúmava, či došlo k ich porušeniu, sú vo vzťahu k označeným právam v zásade identické.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (rovnako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza

osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak, ako právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 221/04).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu a sudcu vyplýva z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Sudca je podľa § 117 ods. 1 OSP povinný urobiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov. Ďalšia významná povinnosť pre sudcu vyplýva z § 119 ods. 1 a 4 OSP, podľa ktorého sa pojednávanie môže odročiť len z dôležitých dôvodov. Ak súd zistí, že existuje dôležitý dôvod na odročenie pojednávania, bez zbytočného odkladu informuje tých, ktorí boli predvolaní alebo upovedomení. Súd spravidla uvedie deň, kedy sa bude konať nové pojednávanie. Dôvod na odročenie sa uvedie v zápisnici alebo poznamená v spise.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prieťahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, IV. ÚS 99/07) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna, faktická, prípadne procesná zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). V súlade s judikatúrou Európskeho súdu

pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) ústavný súd v rámci prvého kritéria prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02, IV. ÚS 187/07). Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj sťažnosť sťažovateľky.

1. Pokiaľ ide o právnu zložitosť preskúmvanej veci, ústavný súd konštatuje, že predmetom namietaného konania je rozhodovanie o návrhu sťažovateľky, ktorým sa domáha určenia vlastníckeho práva k nehnuteľnosti v podiele 1/2 z titulu zániku darovacieho vzťahu pre hrubé porušenie dobrých mravov. Obdobné spory tvoria štandardnú súčasť rozhodovacej agendy okresných súdov, pričom k tejto problematike existuje v zásade ustálená judikatúra všeobecných súdov, a preto vec sťažovateľky ústavný súd nepovažuje z právneho hľadiska za zložitú. Obsah súdneho spisu sp. zn. 4 C 175/2010 v zásade nepotvrďuje ani nadmernú faktickú zložitosť predmetnej veci, aj keď je potrebné prihliadnuť na skutočnosť, že pre rozhodnutie v merite veci bolo potrebné zistiť skutkové otázky výsluchom svedkov a účastníkov konania, čo bezpochyby zvyšuje stupeň faktickej náročnosti veci.

Tieto skutočnosti však v okolnostiach danej veci nie sú spôsobilé odôvodniť celkovú dĺžku namietaného konania, pretože nemali ani výlučný, ani výrazný vplyv na jeho celkovú dĺžku. Na tomto základe ústavný súd dospel k záveru, že právnou a skutkovou zložitou veci nemožno ospravedlňovať doterajšiu dĺžku napadnutého konania.

Pokiaľ ide o význam namietaného konania pre sťažovateľku, ústavnému súdu neuniklo, že vysoký vek sťažovateľky a jej zhoršený zdravotný stav vyžadoval od okresného súdu zvýšenú mieru starostlivosti, a teda aj vyššiu mieru rýchlosti a plynulosti priebehu namietaného konania (m. m. napr. rozsudok ESLP Beljanski proti Francúzsku zo 7. 2. 2002). Bolo preto jeho povinnosťou tieto skutočnosti reflektovať a v priebehu namietaného konania zvoliť také opatrenia, ktoré by zabezpečili jeho zrýchlený priebeh.

2. Ústavný súd pri hodnotení ďalšieho kritéria – správania sťažovateľky, vychádzal z toho, že v posudzovanom prípade ide o spor, v ktorom je každý účastník povinný postupovať podľa § 6 a § 120 ods. 1 OSP a vyvíjať všetko úsilie na súčinnosť so súdom tak, aby súd mohol o ochrane uplatneného práva rozhodnúť v súlade so zákonom a aj v primeranom čase. Ústavný súd v tejto súvislosti poukazuje na to, že k právu účastníka konania na efektívny, rýchly a účelný postup súdu v konaní pristupuje aj jeho procesná povinnosť prispievať k dosiahnutiu účelu súdneho konania včasným reagovaním na pokyny súdu a oznámením potrebných skutočností.

V súvislosti hodnotením tohto kritéria ústavný súd prihliadol na skutočnosť, že pojednávania nariadené na 31. máj 2011 a 7. september 2011 boli odročené z dôvodu na strane sťažovateľky (zhoršenie jej zdravotného stavu), resp. jej právneho zástupcu.

Vychádzajúc z uvedeného zistenia, ústavný súd konštatuje, že sťažovateľke nie je možné *a priori* vytýkať, že v priebehu konania žiadala o odročenie nariadených pojednávaní pre skutočnosti, ktoré nastali na jej strane, resp. na strane jej právneho zástupcu, pretože uplatňovanie tohto procesného prostriedku slúži predovšetkým na ochranu práv účastníka konania, ktoré mu vyplývajú z právneho poriadku. Na druhej strane však v zásade nemožno prijať záver, podľa ktorého ak vec prejednávajúci súd takému procesnému návrhu vyhovie, bude *eo ipso* zodpovedný za prieťah/predĺženie stavu právnej neistoty, ktorý týmto postupom nastane vo sfére sťažovateľa.

Uvedené správanie sťažovateľky ako účastníčky konania síce nemôže vysvetliť doterajšiu dĺžku napadnutého konania, ale možno ho primerane zohľadniť pri určení sumy finančného zadosťučinenia.

3. Napokon sa ústavný súd zaoberal hodnotením postupu okresného súdu v napadnutom konaní, pričom vychádzal zo svojej ustálenej judikatúry, v zmysle ktorej zbytočné prieťahy v konaní (ako aj neprimeraná dĺžka konania) môžu byť zapríčinené nielen samotnou nečinnosťou všeobecného súdu, ale aj jeho neefektívnou, resp. nesústredenou

činnosťou, teda takým konaním, ktoré nevedie efektívne k odstráneniu právnej neistoty (II. ÚS 32/03, IV. ÚS 267/04, IV. ÚS 182/08).

Ústavný súd zo súdneho spisu okresného súdu sp. zn. 4 C 175/2010 zistil, že procesné úkony okresného súdu v zásade korešpondujú s procesnými úkonmi uvedenými v sťažnosti sťažovateľky. Súčasne zistil, že doterajší postup okresného súdu v priebehu napadnutého konania nie je v zásade poznamenaný výraznými obdobiami jeho ničím neodôvodnenej nečinnosti, počas ktorých by nevykonal žiadny relevantný úkon smerujúci k odstráneniu stavu právnej neistoty sťažovateľky, avšak v tejto súvislosti nemožno opomenúť tú skutočnosť, že vzhľadom na osobu sťažovateľky – jej vysoký vek a zhoršený zdravotný stav – mal okresný súd vo veci konať podstatne rýchlejšie. Za neakceptovateľný možno v okolnostiach danej veci označiť najmä postup okresného súdu v súvislosti s prípravou prvého pojednávania vo veci, keď uvedené pojednávanie bolo možné vykonať až po ôsmich mesiacoch od podania návrhu na začatie konania.

Namietané konanie je poznačené tak neefektívnou, ako aj nesústredenou činnosťou okresného súdu pri prerokúvaní a rozhodovaní danej veci, na vrub ktorej možno čiastočne pripísať jeho postup v úvode namietaného konania v súvislosti s vyrubovaním súdneho poplatku za podanie návrhu na začatie konania, ako aj jeho rozhodovaním o oslobodení sťažovateľky od jeho platenia.

Za súčasť neefektívneho postupu okresného súdu považuje ústavný súd aj jeho postup v súvislosti s nariadením prvého pojednávania vo veci (4. apríl 2011), na ktoré nepredvolal sťažovateľku a jej právneho zástupcu, pričom predmetné pojednávanie nebolo možné pre ich neprítomnosť riadne vykonať.

Ústavný súd po komplexom posúdení všetkých okolností daného prípadu z hľadiska skutkovej a právnej náročnosti veci, správania sťažovateľky, postupu okresného súdu poznamenaného najmä neefektívnou a nesústredenou činnosťou, zohľadňujúc pritom charakter a význam predmetu namietaného konania a jeho celkovú dĺžku na prvom stupni,

dospel k záveru, že bolo porušené základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Ústavný súd preto rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 1 výrokovej časti tohto nálezu.

III.

Ak ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ods. 2 ústavy vysloví, že k porušeniu práva alebo slobody došlo právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom, prípadne nečinnosťou, zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah, prípadne prikáže tomu, kto právo alebo slobodu porušil, aby vo veci konal.

Pretože napadnuté konanie bolo v čase rozhodovania ústavného súdu o sťažnosti už skončené – okresný súd 28. januára 2015 rozhodol o návrhu sťažovateľky rozsudkom č. k. 4 C 175/2010-527, ktorý jej bol následne 3. marca 2015 doručený – neprichádzalo do úvahy, aby ústavný súd prikázal okresnému súdu v napadnutom konaní konať bez zbytočných prieťahov. Ústavný súd preto rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 4 výrokovej časti tohto nálezu.

Sťažovateľka sa okrem vyslovenia porušenia označeného práva domáha aj priznania finančného zadosťučinenia a náhrady trov právneho zastúpenia.

Aj keď ústavný súd vyslovil porušenie sťažovateľkou označených práv podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, nepovažoval vzhľadom na okolnosti prípadu uplatnenie tejto svojej právomoci za dostatočné na to, aby sa dosiahla vo veci účinná náprava, a preto považoval za potrebné zaoberať sa aj vecnou opodstatnenosťou návrhu sťažovateľky na priznanie finančného zadosťučinenia, ktoré je podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde náhradou nemajetkovej ujmy vyjadrenej v peniazoch za stav spôsobenej právnej neistoty postupom orgánov verejnej moci.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy môže ústavný súd zároveň na žiadosť osoby, ktorej práva boli porušené, rozhodnúť o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovateľka v sťažnosti žiada priznať finančné zadosťučinenie v sume 4 000 €. Tento návrh odôvodňuje s poukazom na doterajšiu dĺžku napadnutého konania a s tým súvisiacim stavom svojej právnej neistoty, čo zároveň negatívnym spôsobom ovplyvňuje aj jej zdravotný stav.

Cieľom finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušovania základného práva (m. m. IV. ÚS 210/04). Podľa názoru ústavného súdu vzhľadom na okolnosti daného prípadu prichádza do úvahy priznanie finančného zadosťučinenia. Pri rozhodovaní o priznaní finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti aplikovaných EŠLP, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Pri rozhodovaní o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd zohľadňoval predovšetkým celkovú dĺžku konania okresného súdu, charakter jeho

neefektívnej činnosti v skúmanom období, predmet sporu, jeho skutkovú a právnu zložitosť, ako aj jeho význam pre sťažovateľku a správanie sťažovateľky v posudzovanom období.

Vychádzajúc z komplexného posúdenia týchto skutočností, ústavný súd považoval v konkrétnych okolnostiach daného prípadu priznanie sumy 2 000 € sťažovateľke za primerané finančné zadostučinenie podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde. Ústavný súd preto rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 2 výrokovej časti tohto nálezu.

Ústavný súd podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde rozhodol o úhrade trov konania sťažovateľky, ktoré jej vznikli v súvislosti s jej právnym zastupovaním.

Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Ústavný súd pri rozhodovaní o úhrade trov konania vychádzal z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za prvý polrok 2013, ktorá bola 804 €, keďže išlo o úkony právnej služby vykonané v roku 2014. Úhradu priznal za dva úkony právnej služby (prevzatie a prípravu zastúpenia a podanie sťažnosti) podľa § 1 ods. 3, § 11 ods. 3, § 13a ods. 1 písm. a) a c) a § 16 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), a to za každý úkon po 134 €, čo spolu s paušálnou náhradou niektorých hotových výdavkov 2 x 8,04 € za každý úkon právnej služby predstavuje sumu 284,08 € (bod 3 výroku tohto nálezu).

Priznanú úhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľky (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP).

V zmysle čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, je potrebné pod právoplatnosťou rozhodnutia uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 1. apríla 2015